

Læran av bankaskræðlinum í 50'unum var, at ov vandamikið er at leggja øll eggini í eina kurv. Læran av skræðlinum í 90'unum var, at planbúskapur byggir hvørki lond ella bankar. Læran av Eik-skræðlinum er so, at lítið batar at vinna allan heimin, um tú mást bæta við lívinum.

keyptir fyri innlánsavlopið í bankanum. Men so kollsigldu trolararnir figgjjarliga og tóku bankan við sær. Sjóvinnubankin, ið hevði lagt øll eggini í somu kurv, fiskivinnuna, mátti bæta fyri at hava verið ov óansin.

Meðan fiskiskipaflotin gav Sjóvinnubankanum banahøggið í 1951, vóru umstøðurnar upp undir skræðlið í 1992 eitt sindur torgreiddari, men ikki minni villar. Samfelagið og vinnulívið rendu seg fóst eftir ørligu áttatiárin, og tað rendi bankarnar fastar. Við skilaleysum studningspolitikki til fiskivinnuna og veðhøldum úr landskassanum í milliardaklassanum høvdu politikararnir skundað undir eitt samfelagsins ábyrgdarloysi, ið ikki var sæð fyrr. Bankarnir sjálvir vóru alt ov fúsir at veita lán, men tá pengarnir vóru uppi, og karusellin ikki kundi mala meira, fóru húsagangirnir at gera um seg. Sum eitt korthús rapaði øll tann figgjjarliga skipanin, landskassin kom í trot, fólk fluttu, og Sjóvinnubankin og Føroya Banki fóru báðir á húsagang, men vórðu bjargaðir og lagdir saman undir miklum politiskum dramatikki.

Útrásin kostaði

Heilt onnur viðurskipti høvdu við sær, at Eik Banki gjørdist insolventur. Eftir ár

2000 tók seg upp ein privatiseringsbylgja í Íslandi, har bankarnir aftur komu á privatar hendur. Í Føroyum, her Eik Banki hevði fingið loyvi at virka sum vanligur banki í 1994, hevði nýggja leiðslan stórar vakstrarætlanir. Eins og í Íslandi snúði tað seg um at fara á útrásarferð uttanlands. Eik Banki fekk sær banka í Danmark, keypti seg inn í sparikassa í Íslandi, keypti internetbanka og keypti eisini leivdirnar av Kaupthing í Føroyum. Tá rákið vendi, og figgjarkreppan tók seg upp, vendu plussini til minus, og nú fall bankin. Lagnunnar speisemi má tað sigast at vera, at meðan Eik hevði íslendskar útrásarvíkingar sum fyrimynd, var tað danski fastognarmarknaðurin, ið koppaði bankanum.

Spurningurin er so, um føroyingar hava lært nakað av bankaskræðlunum. Ið hvussu er kann sigast, at læran av bankaskræðlinum í 50'unum var, at lítið skil er í at spennast ein heilan banka fyri eina so váðafulla vinnu sum fiskivinnuna. Hetta hava føroysku bankarnir fyri ein part ásannað, tí seinnu árinu hava teir lagt stóran dent á at spjaða váðan í ymsar vinnur. Eisini lærdu føroyingar av áttatiárunum. Almenni stuðulin til vinnulívið varð nærur avmonteraður heilt, landið helt

uppat at lata vinnulívinum veðhøld, og villskapurin í vinnulívinum sjálvum, har tað m.a. snúði seg um at váða so nógv sum gjørligt upp á landsins rokning, helt uppat, og bankar fóru at krevja, at verkætlanir vóru burðardyggar. Læran av Eik-skræðlinum er so, at lítið batar at vinna allan heimin, um tú mást bæta við lívinum.

Politiskt atgerðarloysi

Tann mest áhugaverdi spurningurin nú er, hvør leikluturin hjá landskassanum verður. Eik hevur biðið um 600 mió. kr. úr landskassanum, men skal tað vera vist sum amen í kirkjuni, at hvørja ferð ein banki í Føroyum fer um koll, skulu skattgjaldararnir bjarga honum? Hvussu ofta skal hetta mynstrið endurtaka seg? Hvi hava føroyskir myndugleikar ikki síðan 1992 kravt at verða neyvt kunnaðir um støðuna í føroysku peningastovnunum, so teir aldrin aftur skuldu verða tiknir á bóli sum tá? Skulu kreppurnar altíð noyða okkum at taka røttu avgerðirnar, og sleppur skynsemið ikki at ráða, fyrr enn álvarin dýrt keyptur stendur í durunum? Løgmaður rópar í hesum døgum halleluja um tað sonevnda danska trygdarnetið. Men hvør trygd er í tí at ganga við bindi fyri eyguni

um støðuna í egnum landi og noyðast at lofta helvtini av figgjarkervinum við føroyskum skattakrónum eftir fáum døgum? Kennist tað trygt, at tað er Figgjareftirlitið, sum hvørja ferð skumpar undir katastrofurnar hjá landskassanum?

Nógv bendir á, at tað hevði verið ein fyrimunur, um føroyskir politikarar fóru at hugsa eitt sindur sjálvir, settu tær treytir, sum setast skulu, fyri at dríva samfelagið forsvarliga, og so góvust at hálova ytri faktorum, ið grundleggjandi eggja til, at somu politikarar nettupp ikki hugsa sjálvir og bera seg forsvarliga at. Føroyski almenningurin man vera deyðamøddur av at fáa tilík sjokkboð, sum bórast mánamorgunin, og í staðin fyri at liggja á knønum fyri donskum myndugleikum eigur lögmaður at langa nevan í borðið og krevja, at Figgjareftirlitið rapporterar hvørt nikk og prikk, sum tað veit um føroyskar bankar, út í Figgjarmálaráðið á Argjum, so føroyingar altíð vita, hvussu stutt er í Føroyum.